

PERSBERICHT

15 oktober 2020

Rekenhof publiceert Boek 2020 over de Sociale Zekerheid

Het Rekenhof heeft zijn Boek 2020 over de Sociale Zekerheid voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het onderzoekt daarin de budgettaire en financiële toestand van de sociale zekerheid in 2019 (deel I) en rapporteert over een aantal onderzoeken naar het financieel beheer van de instellingen van de sociale zekerheid. Het Rekenhof brengt ook verslag uit over andere thema's van de sociale zekerheid (delen II-IV), zoals over zijn onderzoek van de weerslag van de COVID-19-gezondheids crisis op de ontvangsten en uitgaven 2020 van de sociale zekerheid. Die weerslag werd op 15 augustus 2020 geraamd op 6,2 miljard euro minderontvangsten en 7,8 miljard euro meeruitgaven.

Deel I Budgettaire en financiële toestand 2019

In 2019 sloot de sociale zekerheid het begrotingsjaar af met een voorlopig saldo van 1.067 miljoen euro, tegenover -15,7 miljoen euro in 2018.

De ontvangsten bedroegen 103.387,1 miljoen euro, d.i. 4,94% meer dan in 2018. In 2019 bedroegen de uitgaven 102.320,1 miljoen euro (+ 3,84 % tegenover 2018). Het grootste deel daarvan (89,38 %) werd besteed aan prestaties aan de sociaalverzekerden (o.a. pensioenen, geneeskundige verzorging, arbeidsongeschiktheid, werkloosheid), die stegen met 3,70 %.

De pensioenuitgaven stegen met 4,05 % door de toename van het aantal pensioengerechtigden en de evolutie van het gemiddelde uitgekeerde pensioenbedrag. De uitgaven voor geneeskundige verzorging stegen met 5,47 %, vooral door de evolutie van de uitgaven voor de ziekenhuizen (+6,29 %) en de farmaceutische verstrekkingen (+7,28 %). De werkloosheidsuitgaven daalden met 6,90 %, vooral door de daling van het aantal uitkeringsgerechtigde werklozen en rechthebbenden. De uitgaven voor arbeidsongeschiktheid stegen met 6,32 %, vooral doordat het aantal vergoede uitkeringsdagen toenam.

Verder toetst het Rekenhof de uitvoering van de begroting van de verschillende stelsels van de sociale zekerheid aan de ramingen van de initiële ontwerpbegroting 2019 en licht het maatregelen toe die de regering bij de opmaak van de initiële begroting 2019 heeft genomen op het vlak van de werkgelegenheid en de gezondheidszorg. Ook worden de taxshift en de uitvoering van verschillende maatregelen op het vlak van werkgelegenheid, pensioenen, gezondheidszorg en werkonbekwaamheid toegelicht in een meerjarenperspectief. Tot slot wordt ook aandacht

besteed aan de verwezenlijkingen in de strijd tegen de sociale fraude en aan de uitgaven voor bevoegdheden die in het kader van de zesde staatshervorming werden overgedragen naar de deелentiteiten, en die in 2019 nog tijdelijk voor hun rekening werden beheerd. In 2019 bedragen die laatste uitgaven 2.660,2 miljoen euro.

Deel II   Financieel Beheer en rekeningen van de OISZ

Overlegging van de rekeningen

Om zijn controleopdracht en zijn informatieopdracht ten aanzien van het parlement naar behoren te kunnen uitoefenen, moet het Rekenhof tijdig kunnen beschikken over de rekeningen van de openbare instellingen van de sociale zekerheid (OISZ). Het Rekenhof stelt vast dat de wettelijke en reglementaire termijnen voor het toezenden van deze rekeningen nog steeds onvoldoende worden nageleefd. Volgens de wettelijke bepalingen moet het Rekenhof de rekeningen van de OISZ uiterlijk op 30 november van het jaar volgend op het boekjaar ontvangen. Op 31 augustus 2020 had het de rekeningen 2018 van geen enkele instelling ontvangen. Ook de rekeningen 2017 van twaalf instellingen, de rekeningen 2016 van vijf instellingen en de rekeningen 2015 en 2014 van twee instellingen werden nog niet ontvangen. Voor de jaren 2013 en 2012 zijn de rekeningen van één instelling nog niet ontvangen.

Op 31 augustus 2020 hadden de beheersorganen van zeven van de dertien instellingen hun rekeningen 2019 opgesteld. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) moet zijn rekeningen 2018 nog opstellen en het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekeringen (RIZIV) zijn rekeningen voor de jaren 2016, 2017 en 2018. De laattijdige afsluiting van die rekeningen verhindert een mogelijke consolidatie van de verrichtingen van de sociale zekerheid in de rekeningen van de Staat.

Famifed: Verwerking van de financiële stromen naar aanleiding van de vereffening

De zesde staatshervorming heeft de bevoegdheden inzake gezinsbijslag overgedragen aan de deелentiteiten (de gemeenschappen, de gewesten en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Famifed treedt voor de deелentiteiten op als serviceorganisatie totdat zij het beheer en de betaling overnemen (en uit Famifed "uittreden"). Dat gebeurde op 1 januari 2019 en 1 januari 2020. Famifed wordt daarom gesplitst en vereffend.

Het Rekenhof onderzocht de concrete toepassing van het koninklijk besluit tot organisatie van de overdracht van de goederen, rechten en plichten aan de deелentiteiten op boekhoudkundig vlak en ook de impact daarvan op de financiële stromen in de periode 2018-2020. Volgens dit besluit staat Orint vzw in voor de vereffening van Famifed. In de praktijk gebeurt die vooral door de administratie van Famifed.

Uit de voorlopige rekeningen 2018 blijkt dat Famifed een aantal voorbereidende splitsingsverrichtingen heeft opgenomen om de uittreding van drie deелentiteiten op 1 januari 2019 vorm te geven. Eind 2019 werden op basis van de beschikbare thesaurie de reserves van de gezinsbijslag en de administratiekosten verdeeld. Het werkkapitaal werd in 2020 terugbetaald.

Een restbedrag aan thesaurie werd, in afwachting van de definitieve afsluiting van de rekeningen 2020, bij Orint in bewaring gegeven.

Met het oog op de vereffening en de boekhoudkundige splitsing van de rekeningen zijn de openstaande saldi op de individuele grootboekrekeningen van de deeltentiteiten en een aantal algemene grootboekrekeningen niet geconfirmeerd. Famifed hanteerde een aantal aanvaardbare uitgangsprincipes om de saldi op de balansrekeningen toe te wijzen aan de deeltentiteiten en werkte een aanhechting van de splitsingsverrichtingen aan de rekeningen 2018 en 2019 uit. Voor een aantal posten is het door gebrek aan specifieke grootboekrekeningen echter nog niet duidelijk hoe de individuele toewijzing zal gebeuren. Famifed overweegt ook om de restboekhouding na de afsluiting van de rekeningen voor het verkorte boekjaar 2020 over te dragen aan Orint. Het Rekenhof beveelt aan deze verrichtingen goed te documenteren zodat de boekhoudkundige omzetting van het koninklijk besluit goed kan worden opgevolgd.

FPD: betaling en boeking van de pensioenen

Het Rekenhof heeft het proces van de betaling en de boeking van de pensioenen bij de Federale Pensioendienst (FPD) onderzocht. De internebeheersingsmaatregelen vertonen zwakke punten. Kenmerkend voor die controle-omgeving is dat permanente operationele doelstellingen en specifieke indicatoren ontbreken om het betalingsproces te omkaderen en de kwaliteit ervan te waarborgen. Er ontbreekt eveneens een duidelijk omschreven IT-beveiligingsbeleid.

De beheersing van het proces lijdt onder verschillende tekortkomingen: er is geen process ownership, de operationele diensten miskennen de IT-controlemaatregelen en er wordt onvoldoende gerapporteerd om een horizontale aansturing van het proces mogelijk te maken.

Het Rekenhof heeft bovendien controles en tests uitgevoerd op de betalings- en boekingsgegevens 2019 (29 miljoen betalingen voor ongeveer 50 miljard euro). Uit de resultaten blijkt dat het voor de FPD relevant en nuttig is ex post controles uit te voeren.

Het Rekenhof beveelt de FPD aan al zijn maatregelen voor procescontrole te inventariseren en te beschrijven, deze te evalueren via een risicoanalyse en deze gecoördineerd en gecentraliseerd aan te sturen.

RIZIV: wijzigingen van de erkenningsnormen voor de ziekenhuizen

Sinds 1 juli 2014 kunnen de deeltentiteiten (de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad) de normen vastleggen waaraan ziekenhuizen, ziekenhuisdiensten, zorgprogramma's en ziekenhuisfuncties moeten voldoen. De uitoefening van die bevoegdheden kan echter gevolgen hebben voor de federale begroting en de begroting van de sociale zekerheid. Overeenkomstig artikel 5, §1, I van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen heeft het Rekenhof een verslag opgesteld over de weerslag van de gewijzigde erkenningsnormen die tussen 1 juli 2014 en 31 december 2019 van kracht zijn geworden.

OISZ: opvolging van de interne-auditfunctie

In 2019 hebben de interne-auditdiensten van de openbare instellingen van sociale zekerheid met de steun van het Gemeenschappelijk Auditcomité (GAC) onder meer de gemeenschappelijke methodologische leidraad en de kwaliteitsbewaking verder uitgebouwd. Een peer review werd voorbereid die in de periode 2020-2021 zal worden uitgevoerd. De resultaten hiervan zullen belangrijk zijn voor het verder verbeteren van de werking, kwaliteit en maturiteit van de interne-auditdiensten. Het GAC ziet ook mogelijkheden voor verbetering inzake de certificering van de rekeningen, het risicomanagement en de interne beheersing, alsook wat betreft de middelen die aan de interne-auditfunctie worden toegewezen.

Deel III   Andere thema's van de sociale zekerheid

Weerslag van de COVID-19-gezondheids crisis op de ontvangsten en uitgaven van de sociale zekerheid

Het Rekenhof heeft de weerslag op de begroting van de sociale zekerheid onderzocht van de maatregelen die werden genomen in het kader van de sociale zekerheid ten gevolge van de COVID-19-gezondheids crisis. Het gaat meer bepaald om:

- steunmaatregelen voor de werkgevers en de zelfstandigen als schuldenaars van bijdragen;
- steunmaatregelen voor de sociaalverzekerden (werknemers en zelfstandigen) die schade ondervonden door de beperkende maatregelen van de overheid of die besmet werden met COVID-19;
- de terugbetaling van specifieke uitgaven in verband met COVID-19 door de verzekering geneeskundige verzorging en de toekenning van bijkomende financiële middelen aan de ziekenhuizen.

Volgens de op 15 augustus 2020 beschikbare, en nog partiële, gegevens, bedraagt het verlies aan ontvangsten voor 2020 6,2 miljard euro, terwijl de bijkomende uitgaven door de gezondheids crisis op 7,8 miljard liggen.

Deel IV   Opvolging van aanbevelingen 2018-2019

In dit deel brengt het Rekenhof verslag uit over het gevolg dat werd gegeven aan aanbevelingen die het in zijn Boeken 2018 en 2019 over de Sociale Zekerheid had geformuleerd.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het *Boek 2020 over de Sociale Zekerheid* werd aan het federale parlement bezorgd. Het is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden op www.rekenhof.be. De vorige Boeken (2010 tot 2019) zijn eveneens beschikbaar op de website.